

Råvarumarknaden är het igen, och tankarna leder då lätt till 1970-talets silvermarknad. Under några år köpte två bröder upp hälften av världens silver och drev upp priset från 2 till över 50 USA-dollar. 1980 inter-
venerade USA:s centralbank, och silverpriset kraschade. Bröderna, som hade varit några av världens rikaste, ruinerades på ett par dagar.

Ruinerad silverspekulerare:

”Jag försökte bara tjäna lite pengar”

Bröderna Hunt, USA

Det handlar om Nelson Bunker Hunt och William Herbert Hunt samt om deras pappa H. L. Hunt, som var legendarisk i amerikanska södern. H. L. Hunt var känd som äventyrare, pokerspelare, plantage-ägare, fastighetsspekulerare och oljebaron samt far till fjorton barn.

För att förstå den osannolika sagan om bröderna Hunt – som påminner om Nick Leasons tragiska äventyr (se Aktiespararen nummer 11, 2004) i början av 1990-talet i Singapore – måste man börja med deras pappa.

Haroldson Lafayette Hunt föddes den 17 februari 1889 i Illinois, USA. Han var yngst i en syskonskara om åtta barn. Som 16-åring rymde han för att lifa till USA:s västkust. Han arbetade som diskare, vaktade mulor, slet i skogen och på gårdar och försökte sig även på professionell baseball. Men mest av allt spelade han poker, ofta med lånade pengar och stora insatser. Och han var en skicklig, kalkylerande spelare som inte drog sig för att satsa stort när oddsen var rätt.

H. L. Hunt ägnade sig senare mycket framgångsrikt åt oljeaffärer. I en artikel i tidningen Fortune 1957 listades H. L. Hunt som en av de åtta rikaste i USA, med en förmögenhet på mellan 400 och 700 miljoner dollar. När han dog, 85 år gammal, den 29 februari 1974 – året efter det att hans söner Herbert och Bunker hade börjat köpa silver i stor skala – ansågs han vara en av världens rikaste män.

En tragisk händelse i sagan om bröderna Hunt är den äldste sonen, Hassie, som helt på egen hand, oberoende av sin far, hade gjort sig en förmögenhet i oljebranschen före 25 års ålder. Hassie fick ett makabert öde, eftersom det visade sig att han hade en mental störning som man på en privat institution försökte bota med frontal lobotomi, en inte alltför ovanlig metod vid den här tiden. Operationen ledde till att Hassie blev mentalt handikappad, oförmögen att ta hand om sig själv, och förklarades omyndig.

Den näst äldsta sonen, Bunker, stod då näst i tur att arva faderns förmögenhet. Bunker och Herbert samt deras bror Lamar var också verksamma i oljebranschen vid den här tiden och drev tillsammans Penrod Drilling. Efter misslyckade oljeaffärer i Pakistan och Libyen under 1950-talet hade Bunker till

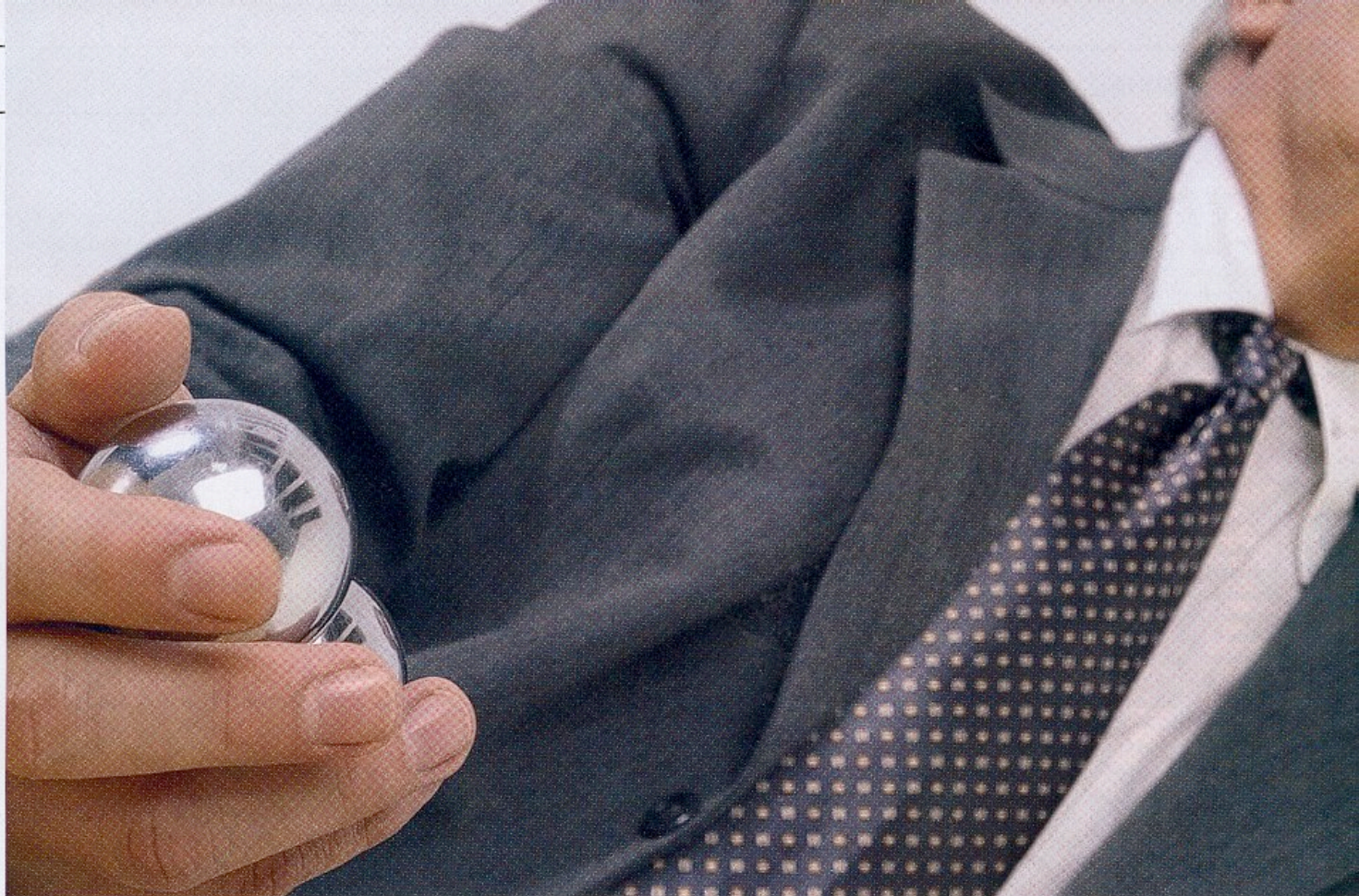
slut lyckats i Afrika, där en enorm oljefyndighet upptäcktes 1961.

År 1970 hade Bunker bestämt sig för att investera i silver, som ett skydd mot den höga inflationen. Priset stod i knappt 2 dollar per uns (silver prissätts i dollar per uns = 28,349 gram). Vid den här tiden fick inte privatpersoner äga guld (vilket Bunker först ville köpa) så silver var det naturliga andrahandsvalet för den som ville investera i ädelmetaller. Inflationen fortsatte ta fart, Vietnamkriget orsakade politiska oroligheter, och Bunkers oljekällor i Libyen var plötsligt inte så säkra längre. Bunker Hunt trodde att världen gick mot en stor kris och ville gardera sina tillgångar.

”År 1970 hade Bunker Hunt bestämt sig för att investera i silver.”

Analysen var det inget fel på – de flesta av Bunkers farhågor skulle slå in. 1979 toppade inflationen på 13 procent. Men med den nedärvda instinkten från pappa H. L. Hunt – att satsa allt på ett kort när oddsen var rätt – räckte det så klart inte med en normal investering i silver. Bröderna Hunt började köpa i stor skala och pressade upp silverpriset till 3 dollar.

Bunkers oro visade sig befogad när Libyens härskare, Muammar al-Kadafi, nationaliserade landets oljekällor. Bunker ilsknade till över sin regerings oförmåga att hjälpa honom förhandla med

Libyen. När inflationen fortsatte stiga, samtidigt som Bunker blev av med inkomsterna från sina oljekällor i Libyen, fortsatte han att köpa silver i stor skala under 1973. Ett år senare hade bröderna Hunt terminskontrakt på totalt 55 miljoner dollar, över 8 procent av världens silvertillgångar. I stället för att rulla terminskontrakten när de löpte ut började bröderna ta emot leverans av silver, något som är extremt ovanligt för privatspekulerare att göra. Allteftersom deras lager av silver ökade oroade de sig för att regeringen skulle konfiskera det. Eftersom de inte kunde transportera silvret till Texas utan att betala 5 procent i skatt bestämde de sig för att förvara det i Schweiz i stället.

Herbert oroade sig dock för att transportera så mycket silver, men då fick Bunker en idé. Han anordnade en skyttetävling för lokala kofösare på den legendariska gården hemma i Texas, Circle-K Ranch. De bästa skyttarna fick jobbet som väktare ("riding shotgun") på en av världshistoriens största silvertransporter. Bröderna hyrde tre Boeing 707-plan, och tillsammans med ett gäng kofösare flög de till New York. Där möttes de av en konvoj av armerade speciallastbilar mitt i natten. Över 40 miljoner uns

(drygt 1 100 ton) silver flögs sedan till Zürich, där det gömdes på sex olika anläggningar. Bara transporten kostade 200 000 dollar. Lagringskostnaderna gick sedan loss på 3 miljoner dollar per år.

Våren 1974 fördubblades silverpriset och låg på 6 dollar. Vid denna tid var produktionen 245 miljoner uns per år, medan efterfrågan låg runt 450 miljoner uns. Efterfrågan var alltså nästan dubbelt så stor som utbudet. Bröderna Hunt tog emot ännu en leverans på 55 miljoner uns silver. Den stora frågan var hur mycket av världens silver som fanns i privata händer. Av 700 miljoner uns fanns uppskattningsvis bara 200 miljoner uns tillgängligt för leverans mot kontrakt. I mars 1975 flög Bunker Hunt till Teheran i Iran för att förhandla om en stor silveraffär. Det blev dock ingen affär, så Bunker fortsatte till Saudiarabien där han träffade kung Faysal i april. Även den affären gick om intet, eftersom Faysal strax därefter lönnmördades. I slutet av 1970-talet uppskattades familjen Hunts förmögenhet till mellan 6 och 8 miljarder dollar. Silverpriset fortsatte att stiga på grund av obalansen mellan efterfrågan och utbud. Våren 1979 låg priset på 8 dollar.

CBOT (Chicago Board of Trade)

När bröderna

Hunt började köpa silver 1970 låg priset på 2 dollar per uns. Knappt tio år senare nådde det 54 dollar men rasade sedan på två månader till 12 dollar. BILD: LUCKY LOOK

är världens största terminsmarknad. Tillsammans med CME (Chicago Mercantile Exchange) har de båda börserna hälften av världens terminshandel. CBOT startade 1848 som en spannmålsmarknad. COMEX (Commodities Exchange, Råvarubörsen) startade 1870 och är ledande inom terminer för aluminium, koppar, guld och silver. Tillsammans med LME (London Metals Exchange) dominerar COMEX världshandeln för metaller.

Bröderna Hunt köpte mer än 43 miljoner uns silver via COMEX och CBOT, med leverans under hösten 1979. Silverpriset rusade till 16 dollar under bara två månader. Marknaden kokade, och andra stora syndikat började köpa silver. På COMEX och CBOT spreds en oro för att marknaden skulle urarta.

I slutet av 1979 ändrade CBOT handelsreglerna för att stävja en begynnande panik. Nu fick ingen äga mer än 3 miljoner uns silver. Samtidigt höjdes kraven på säkerhet. Alla kontrakt som översteg 3 miljoner uns skulle säljas före februari 1980. Bunker Hunt blev ursinnig och anklagade styrelsemedlemmarna i COMEX och CBOT för att själva ha ett privat intresse i silver (undersökningar efteråt visade att det stämde – många →

hade blankat silver). Bunker var nu övertygad om att det fanns ett underskott av silver på världsmarknaden, och tillsammans med sin bror fortsatte han att köpa så mycket silver han kunde. Den 31 december 1979 hade silverpriset rusat till 34 dollar. Bröderna Hunt ägde nu drygt 200 miljoner uns silver, vilket utgjorde nästan hälften av världens kända silvertillgångar. Något liknande hade aldrig tidigare hänt! Bröderna Hunt spelade poker med regeringen, COMEX och CBOT och hela silvermarknaden i pappa H. L. Hunts anda. De satsade allt.

Den 7 januari 1980 ändrade COMEX sina regler igen. Nu fick ingen äga mer än 10 miljoner uns, och alla kontrakt måste stängas före den 18 februari. Den 17 januari stängde silverpriset på 50 dollar. Folk smälte sina silversmycken och bestick för att sälja – och Bröderna Hunt fortsatte att köpa. Deras totala silverinnehav var nu värt 4,5 miljarder dollar – en pappersvinst på 3,5 miljarder dollar.

Den 21 januari stoppade COMEX all handel i silver. Enbart stängning av utestående terminskontrakt accepterades. Silverpriset föll direkt 10 dollar. I början av februari tog bröderna Hunt emot leverans av 26 miljoner uns. De försökte även organisera flera syndikat för att köpa silver. Den 14 mars hade silver fallit till 21 dollar. Centralbankschefen Paul Volcker hade höjt styrräntan, och dollarn hade stärkts. Ökade finansieringskostnader och höjda säkerhetskrav pressade bröderna.

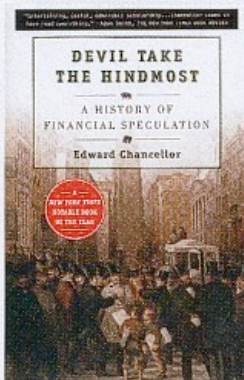
Precis som Nick Leeson i Singapore 15 år senare var Bunker Hunt övertygad om att priset skulle fort-

sätta uppåt om han bara kunde köpa mer. Han reste runt i Europa och letade efter samarbetsparter för att köpa silver. Men ju mer silverpriset rasade, desto svårare blev det och desto svårare var det att låna med silverinnehavet som säkerhet för att köpa mer silver för att hålla upp priset.

Den 25 mars 1980 tog pengarna slut för bröderna Hunt. Bunker ringde upp sin bror Herbert och sade lakoniskt: "Nu stänger vi." Herbert kontaktade brödernas mäklare, Alvin Brodsky och Mark Denberg på COMEX, och informerade dem om att de inte kunde möta säkerhetskravet på 135 miljoner dollar den dagen. De började sälja silver. Bara den dagen såldes silver för 100 miljoner dollar från deras innehav. Bröderna Hunts eget kapital var nere på 90 miljoner dollar, och det skulle ha försvunnit redan nästa dag i säkerhetskrav.

Silvertorsdagen den 27 mars 1980 föll silverpriset från 21,62 till 10,8 dollar, men dagen efter återhämtade priset sig till 12 dollar. Det genomsnittliga anskaffningsvärdet på bröderna Hunts innehav låg visserligen på 10 dollar, men deras terminer hade köpts in på 35 dollar. När allt var över hade de förlorat allt de ägde samt skuldsatt sig med 1 miljard dollar. Det hade tagit tre månader och var den största konkursen dittills i USA. Silverpriset hade rusat från 2 till 54 dollar och sedan rasat till 12 dollar.

Precis som den senare centralbankschefen Alan Greenspan räddade nobelpristagarna Robert Mertons och Myron Scholes hedgefond LTCM 1998 (se Aktiespararen

Lästips

- ▶ **Devil Take the Hindmost** av Edward Chancellor.
- ▶ **Texas Rich: The Hunt Dynasty** av Harry Hurt.
- ▶ **Great Silver Bubble** av Stephen Fay.
- ▶ **H. L. Hunt** av Stanley H. Brown.

nummer 4, 2005) godkände Paul Volcker en plan för bröderna Hunt för att undvika att en finansiell kollaps spred sig i systemet. Ett konsortium av banker gav ett lån på 1,1 miljarder dollar.

Bunker Hunt begärdes i konkurs 1988. Han lyckades förhandla sig till en uppgörelse med USA:s skatteverk, och året därpå kom han undan med personliga tillgångar på mellan 5 och 10 miljoner dollar. Skatteskulderna uppgick då till 90 miljoner dollar och skulle återbetalas på 15 år. Hans fond, som hade upprättats av pappa H. L. Hunt, var värd över 200 miljoner dollar. Sista avbetalningen på sin skatteskuld gjorde Bunker Hunt i januari 2000.

Några år senare hade brödernas äldsta syster Margaret frågat sin bror Bunker vad de trodde att de egentligen skulle åstadkomma. "Jag försökte bara tjäna lite pengar", hade Bunker uppgivet svarat.

JONAS BERNHARDSSON

skriver om investeringar och aktiesparande samt arbetar med chefsutbildningar i ekonomi. Hans kommande bok heter Ekonomi för chefer. Du når honom på www.investeraren.se.

Vad gör du om börsen vänder ner?

En del av Mendaform Kapitalförvaltning AB

Seniorplanering – hos oss får du **garanti** Besöksadress: Karlavägen 60, Stockholm. Telefon: 08-662 20 10. Telefax: 08-662 8540. E-post: info@seniorplanering.se